

József élete

Lekció: Jn.17.1-19

Textus: Gen. 47.

2003. szept. 28.

Gazdagrét

A világban, de nem a világból

József letelepítette apját, testvéreit és azok családját Egyiptomban, Gósen földjén. Ez a család azonban nem egy átlagos család. Számukra nem lehet pusztán az a kérdés, hogy mikor, hol és milyen körülmények között élhetnek jobban, vihetik többre. Ennek a családnak az őse, Ábrahám, Isten hívására indult el és hagyta maga mögött a biztos, kiszámítható és kényelmes életet. Elhitte az Úr ígését, aki új földet, számtalan leszármazottat és másokra is kiterjedő áldást ígért a gyermektelen és vándorló ősapának. Ez az ígélet és áldás az, ami körül az egész család élete forog. És most unokája Jákób, dédunokája József vezetésével Egyiptomban telepedik le. Hova vezet mindez? Mi lesz a föld ígéletével? Végérvényesen egyiptomivá válik a választott család? Mi lesz Isten ígéletével Egyiptomban? Egyiptomhoz vagy Kánaán ígéletéhez tartozik inkább József? Egyiptomban van, de nem lett-e túlzottan Egyiptomból való? Mint ahogy Jézus szavai szerint a tanítványok a világban vannak, de nem a világból valók. A ma olvasott részben ezzel a mindannyiunk számára valóságos feszültséggel nézünk szembe.

I. József a közéleti ember

Józsefet keménykezű, határozott állami vezetőként látjuk magunk előtt. Válságot menedzsel, az egész térségre kiható éhínség pusztító hatásait próbálja enyhíteni. Korábban láttuk, hogyan készült és készítette fel az országot erre a nehéz időre. Tervezett, adminisztrált és szervezett. Most pedig cselekszik, mint egy miniszterelnök-helyettes, vagy gazdasági miniszter. Jól végzett munkájával emberek tömegét menti meg az éhhaláltól.

Miért csinálja ezt József? Hogyan került ebbe a magas pozícióba? Meglehetősen szokatlan módon. Nem kampányolt a választásokra, sem nem járta végig a ranglétra lépcsőit. Tudjuk, hogy Isten emelte őt e befolyásos szerepbe. Ő kormányozta az eseményeket, amelyek során József Egyiptomba került, magasra emelkedett, majd a börtönben találta magát. A börtönben Isten jelentette ki neki, hogy mit jelent a fáraó álma a hét szép és kövér, majd a hét sovány és rút tehénről, a hét egészséges és kövér, valamint a hét kiaszott kalászról. Az isteni ajándék emelte őt a fáraó utáni első emberré, Isten volt az, akinek kezéből elfogadta felelősségteljes helyzetét.

József nem mondta a fáraónak, hogy neki Isten kijelentette, mit kell tenni, de tegye meg valaki más. Nem mondta, hogy ő Isten embere, az Isten által kiválasztott család tagja, és ezért nem vesz részt Egyiptom életében. *Oldja meg az éhínséget, aki tudja, nem lelki dolog ez.* József teljes felelősséggel vállalja, hogy Egyiptomban van, és kész Egyiptom jólétéért dolgozni.

Jézus azt mondja nekünk, hogy a világban vagyunk. Így imádkozik: *"Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból..."* Pedig milyen gyakran tekintünk így a dolgokra. Vonakodunk tudatosan az Urat szolgálni azzal a befolyással, azzal a pozícióval, amivel az ún. szekuláris életben rendelkezünk. Persze hisszük, hogy Istentől kaptuk, de ez a hit a magánszférára korlátozódik. Annyit látunk, hogy Isten gondoskodik rólunk anyagilag ezen keresztül, de azt már kevésbé, hogy miben akar minket használni. József Egyiptomban van, ahogy mi a világban vagyunk. Ez azt jelenti, hogy nem vonjuk ki magunkat a környezetünk életéből, nem mondjuk, hogy azért mert Istenhez tartozunk, semmi közünk és felelőségünk a világ jóléte iránt. Pedig hajlamosak vagyunk erre. Azonban ha Istentől kaptuk befolyásunk, pozíciónk, azt a maga egészében tartozunk az ő szolgálatában megélni. Ezt jelenti a hivatás fogalma. Tedd fel magadnak a kérdést, hogy Isten elhívásaként látod-e, és ennek megfelelően éled-e meg azt, ahogyan a világban vagy.

József Egyiptomban van, és ezt Isten intézte így, sőt, hihetjük, hogy ő is Isten elhívásaként éli ezt meg. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne kísértene, ne vonzana őt mindaz, amit Egyiptom

jelképez. A fenyegetettség olyan mértékű, hogy veszélybe kerülhet a családnak adatott isteni elhívás. Egyiptomban van, oda helyezte az Úr, de nem kísértések nélkül való az államférfi pozíciója.

József messzemenőig kitervelte, hogyan éri el a fáraó előtt, hogy testvéreit Gósen földjén, az ország legjobb részén telepítse le. A bibliai beszámoló azt sejteti, hogy Józsefet mindenek felett ez érdekli. Apjával egymás nyakába borulnak, amikor évtizedek után először látják egymást, de József meglepő gyorsasággal a föld ügyére tér át (46.29-31). Nem fiúként, hanem államférfiként viselkedik. Nem hagy túl sok időt az érzelmeknek, az emlékeknek, ami pedig elvárható lenne ebben a helyzetben. Minden úgy történik, ahogyan tervezte. A földet megkapják, és szemmel láthatólag jól élnek, József mindennel ellátja őket testvéreit, miközben az éhínség egyre súlyosabb lesz (47.12-13, 27). Az egyiptomiak jószágaiakat, majd földjüket és önmagukat is eladják a fáraónak azért, hogy élelmet kapjanak Józseftől. A család oly mértékben részesévé válik Egyiptomnak, hogy még a fáraó jószágának felügyelőivé is lesznek (47.6). A letelepedés az ország legjobb részén, az Egyiptom gazdagságához való kötődés a nyomasztó éhség idejében mintha azt érzékeltetné, hogy József túlságosan is egyiptomi lett. Nem lett-e túlságosan lekötelezettje a fáraónak? Nem irányítják-e őt és gondolatait sokkal inkább a birodalmi politika és értékek, mint az isteni ígéret? József Egyiptomban van, de az isteni elhívás helyén nem lett-e túlságosan is Egyiptomból való? Eszébe jut-e mindezek közepette, Isten ígérete Kánaán földjéről és az áldásról?

A világban szolgálni Istent megkerülhetetlen elhívás mindannyiunk számára, ugyanakkor nem kísértések nélkül való. Állandóan e kettő feszültségében élünk: mit jelent, hogy a világban vagyunk, de nem a világból vagyunk? És ha a megoldás nem az, hogy kivonulunk a világból, hogyan maradjunk hűségesek Istenhez? Hogyan képviseljük őt a nyilvános életben úgy, hogy közben nem kompromittáljuk hozzá való hűségünket? Hogyan éljük meg, hogy Jézus Krisztus az urunk a munkahelyünkön? Mit tehetünk, amikor felgyorsult életünkből már-már kiszorul az Úr? Amikor olyan szinten merülünk bele e világ minden gondjába (munkahely, megélhetés, lakás, kölcsön, építkezés, gyerekek taníttatása, betegségek...), hogy már rég tudjuk, nemcsak a világban, de teljesen a világból valók lettünk? Ami egykor isteni elhívásként indult, mára Isten nélküli projektté lett. Milyen könnyű elveszíteni Isten jelenlétét és közelségét a sok - önmagukban egyáltalán nem hibás vagy bűnös - tevékenység közepette.

Ha József körül így fel is pöröghettek az események, a fejezetet záró kép mégis azt mutatja be, hogy Isten ígéretének ereje győzedelmeskedett Egyiptom csábító alternatívája felett.

II. József, a fiú

Jákób, az apa és József, a fiú találkozása áll előttünk. József nem az uralkodó, nem a birodalom vagy saját családjának ügyintézőjeként van jelen, hanem egészen más szerepben. A keménykezű és határozott vezető most halálra készülő apjával néz szembe. Olyan helyzetbe került, amit nem tart kézben, amit nem irányíthat. Élet és halál kérdésében Egyiptomban megszerzett hatalma, zseniális szervezőképessége sem teszi az események irányítójává.

Jákób esküvel ígérteti meg Józseffel, hogy nem Egyiptomban fogja eltemetni: "*Őseim mellett akarok pihenni. Vigyél el Egyiptomból, és temess az ő sírjukba!*". Vajon pusztán tradícióból ilyen fontos ez Jákóbnak? Azért esketi meg fiát, amiért a mai napig házastársak és családok egy helyre temetkeznek? Ha már el kell menni ebből a világból, legyünk azok mellett, akik életünkben fontosak voltak számunkra. Mindez igaz, de Jákób, valamint a kiválasztott család esetében többről van szó. Jákób Isten ígéretét tartja szeme előtt.

Volt idő, amikor ő is a javak, a vagyon, az ebből eredő biztonság embere volt. Fiatalkorában nagybátyja, Lábán házában nem annyira az áldás, mint a meggazdagodás érdekelte. El is érte, amire vágyott. És íme vénségére József által még nagyobb gazdagságra tett szert, ő és fiai. Egyiptom a bőség forrása lett az éhínség idején. Generációkra biztosított családjánknak a föld és a megélhetés. De Jákóbot már nem a javak érdeklik. Meghomályosult szemei előtt Isten ígéretei vannak. Ő nem

akar Egyiptomban maradni. Nem is mert Isten engedélye nélkül idejönni. Jákób már tudja, hogy bármily vonzó és csábító is az, amit Egyiptom kínál, Isten mást tervezett neki és fiainak. Abban is tisztában van, hogy Egyiptom alternatívája megfojthatja az ígéret és áldás vonalát, ha Józsefhez nem jut el, amit Isten ennek a családnak adott. Ezért esketi meg, mondván: *"Őseim mellett akarok pihenni. Vigyél el Egyiptomból, és temess az ő sírjukba!"*.

Talán József itt találkozik először, de felnőtt fejjel bizonyosan először azzal, hogy mire választotta ki családjukat az Úr. Az eddig leírtakban semmi sem utalt arra, hogy József tudatában lenne a családi tradíciónak, az áldás, az ígéret, a hit történetének, ami generációkon át formálódott. Fiatalkorában elkerült otthonról, és élete jelentős részét az oly fontos családi tradíciótól távol élte. József megbocsátott testvéreinek és meglátta, hogy Isten gondviseléseként került Egyiptomba, de ez nem jelenti azt, hogy ismerné a nagyobb összefüggéseket. Ettől még egyiptomivá lehet. József Istentől felhatalmazva és megajándékozva menti meg tömegek életét az éhhaláltól, ami csak még jobban megerősítheti benne, hogy Egyiptomba tartozik, Egyiptomból való. Jákób az, aki tudja, hogy nem így van, ő kapott újra és újra ígéreteket Istentől, ő az, aki látja a láthatatlant. Ő tudja, hogy Izrael jövője Isten ígéretében van elrejtve, és Kánaán földjéhez tartozik. Azzal, hogy magához hivatja Józsefet és megesketi őt, a birodalmi kötődésű vezetőt az Isten ígéretéhez köti. Az apjának esküt tevő fiú fel kell hogy ismerje, hogy nem Egyiptom Izrael otthona. Fiúként kell megértenie, hogy ugyan Egyiptomban van, de nem Egyiptomból való. Mint államférfi, csak Egyiptomot látja. Mint apjának gyermeke, Isten ígéretei elevenednek meg benne.

A világban vagyunk, de nem a világból valók, mondja Jézus. Ennek felismerésére és megélésére nincs más mód, mint a megállás. Ki kell lépni a mindennapi helyzetből, távolabb húzódni az események forgatagától, és magunkat megvizsgálni. Isten ígérete, áldása, hogy mi az övéi vagyunk és ő a miénk lett Krisztusban, az alapja annak, hogy nem azonosulunk a világgal. Hogy nem leszünk oly mértékben a világból valók, hogy közben elveszítjük azt a különös elhívást, azt az isteni jelenlétet, amit ajándékba kaptunk. Ennek a megállásnak két módja van.

A tudatos, magunk által választott megálláshoz tartozik napi elcsendesedésünk, imádságunk. Isten színe előtt végiggondolva mindazt, amiben benne vagyunk, emlékezhetünk újra és újra Isten ígéretére, aki nemcsak ebben az életben ígérte nekünk áldását, de hűségét még ez életen túl is kiterjeszti ránk. Ugyanilyen megállást jelent a vasárnapi istentiszteleteken való részvétel, valamint csendesnapok, csendeshetek, ahol távolabb húzódunk a mindennapi rohanástól.

Van kényszerű megállás, leállítatás is. Amikor esetleg éppen egy közelgő vagy megtörtént haláleset (ld. József), egy betegség, vagy az életformában beálló nagy változás készlet arra, hogy feltedd a kérdést: mit teszek én itt, mire vagyok én ebben a világban, mi értelme van annak a sok mindennek, amiben elfoglalom magam?

Csenedesdjünk hát el, és álljunk meg az Úr előtt. Jöjjünk elé azzal a kérdéssel, hogy úgy követjük-e Jézust, ahogyan ő imádkozott ezért: a világban, de úgy, hogy nem vagyunk a világból valók. Azaz nem vonjuk ki magunkat a környezetünk szolgálatából, gazdagításából, ugyanakkor nem is veszünk el e világ dolgaiban. Hisszük, hogy Isten többre hívott bennünket.

Egy pillanatra félretéve felelősségeinket, elengedve terveinket, nagy céljainkat, mint Isten gyermekei jöjjünk most hozzá, és csenedesdjünk el nála. Hiszen az a kiváltságunk, hogy Jézus Krisztus által az Atya gyermekei lettünk, amiről a Szentlélek tesz bizonyosságot a szívünkben. Ámen!